

Asiakkaiden tuen tarpeiden tunnistaminen terveydenhuollossa

Sote-uudistus ja sosiaalityö 1.11.2021
Anni Vanhala, johtava sosiaalityöntekijä

Kysymykset

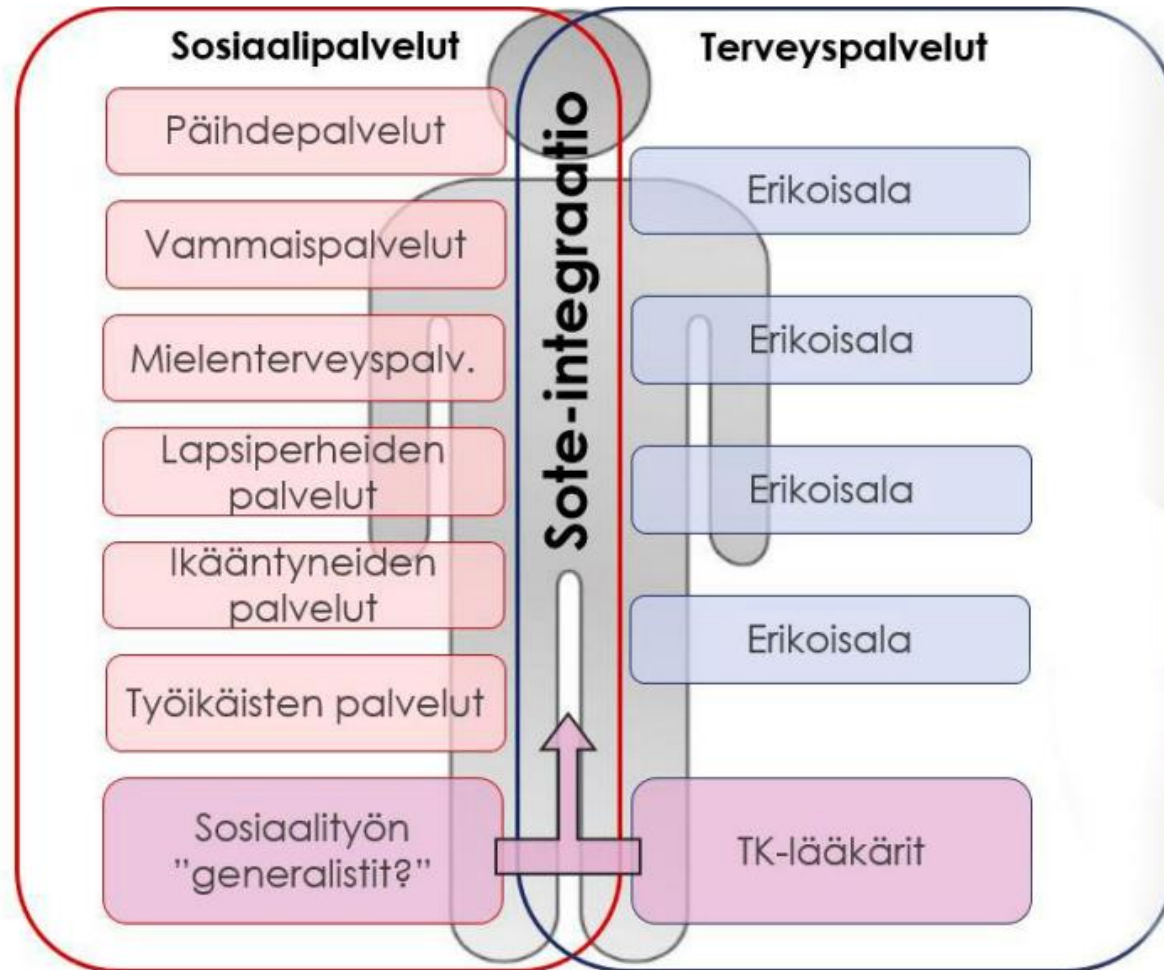
- Miten asiakkaiden tuen tarpeet tunnistetaan monialaisessa yhteistyössä terveydenhuollossa?
- Miten sosiaalityö kytkeytyy monialaiseen asiakas- ja palveluohjaukseen terveydenhuollossa?

Tavoitteista, tuen tarpeen tunnistamisesta ja arvioinnista

- **Yksilön, perheen tai läheisen** tarpeita vastaava kuntoutus, sosiaalinen tuki ja palvelut liitetään terveydenhuollon hoito- ja kuntoutusprosesseihin.
- Tuen tarpeeseen liittyy terveydenhuollon asiakkuus, sairastuminen ja sairastaminen, vammautuminen, lapsen syntyminen, potilaan/ läheisen kuoleminen, elämäntilanteet, muutokset ja siirtymävaiheet.
- Arvioinnin lähtökohdaksi on **elämäntilanne** ja **toimintakyky**.
- **Psykososiaalinen tuki on** elämäntilanteen jäsentämistä, työskentelyn kohteena voi olla sekä ulkoinen että sisäinen todellisuus.
- **Palvelutarpeen arvio** on tuskin koskaan tai missään palveluissa kokonaisvaltaista, mutta joissakin tilanteissa on tarve hankkia mahdollisimman laajasti tietoa.
- Terveydenhuollossa on paljon **erityistä tukea tarvitsevia** asiakkaita (SHL 3§)
- Läheskään kaikki terveydenhuollon sosiaalityön asiakkaat eivät tarvitse sosiaalihuollon palveluita
- Tarvitaan terveydenhuollon sisältä käsin rakentuvaa **erityisosaamista**.

Paljon palveluita tarvitseva asiakas/potilas sote- viidakossa

Lähde: Henna Määttä Sosiaalityöntekijä perusterveydenhuollossa - näkökulmia integraatioon
<https://innokyla.fi/fi/tulevaisuuden-sosiaali-ja-terveyskeskus-ohjelma-esitykset-ja-materiaalit>

Kommentti Anni Vanhala:
erikoissairaanhoidossa
sosiaalityössä erikoistutaan eri
alueille:

- tehostaa asioiden hoitoa (tutut tiimit ja käytännöt)
- syventää näkökulmaa, kun tuntee sairauden kulkua tai kuntoutuksen tavoitteita
- parantaa arvioinnin ja ohjauksen "osumatarkkuutta", kun tuntee terveydenhuollon prosessin.

Kangasala

Moniammatillisen yhteistyön tasot - Sosiaalityö kytkeytyy kaikille tasoille esh:ssa

Ammattiryhmittäin ja alueittain korostuvat erilaiset asiantuntijaroolit ja tehtävät, kuten asiakasohjaus, arviointi, tutkimus osana diagnostiikka, hoidon ja kuntouksen suunnittelu ja toteuttaminen.

Moniammatillinen yhteistyö terveydenhuollon sisällä

Monialainen eri toimijoiden yhteistyö terveydenhuollosta ulospäin

Hoidon ja kuntoutuksen tarpeen arviointia tehdään yhdessä, jaetaan yhteinen viitekehys, menetelmät/ mittarit.

Kukin tiimin jäsen tekee oman arvionsa ja tuo sen yhteiseen keskusteluun.

Tiimin jäsen tekee oman tehtävänsä. Tehtävä voi tulla sosiaalityössä myös suoraan asiakkaalta. Tehty työ ei vaikuta muiden tiimin jäsenten toimintaan tai arvioon asiakkaan tilanteesta.

Asiakkaan sosiaaliseen tilanteeseen liittyvä tuen tarpeen tunnistaminen

- **Heräte**

- yhteydenotto, lähete/ pyyntö; potilas, läheinen, lääkäri, hoitohenkilökunta, muu ammattilainen, moniammatillinen tiimi, ulkopuolinen taho

- **Kysymyksen asettelu**

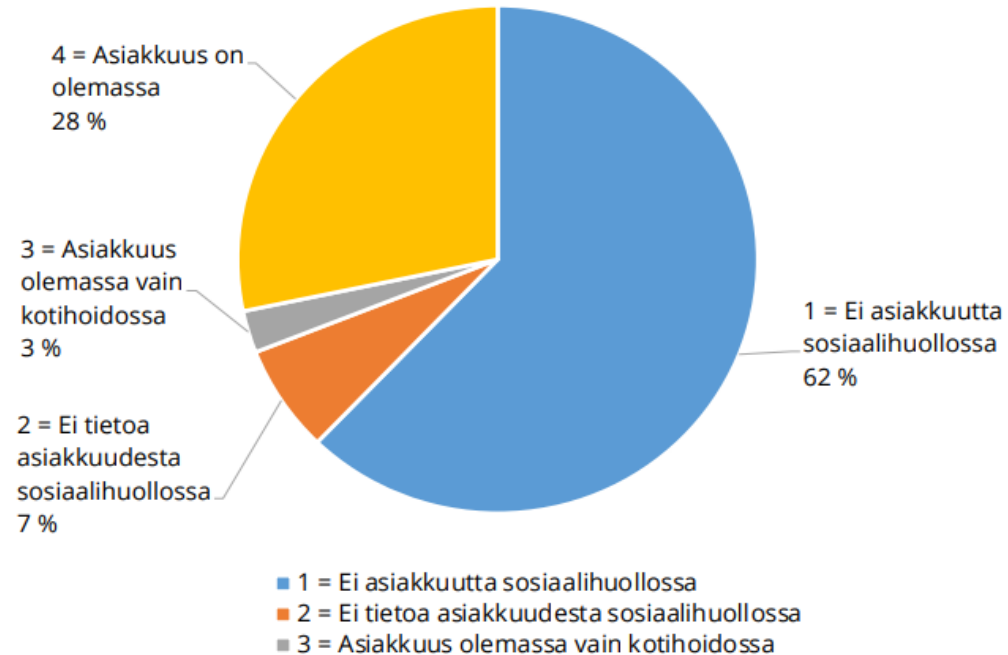
- voi liittyä terveydenhuollon erityisalueeseen tai voi olla avoin, ”huoli” tai ”potilaalla on asiaa sosiaalityöntekijälle”
- Kiireelliset shl:n tai ls:n mukaiset ilmoitukset tekee pääsääntöisesti se, joka toteaa tilanteen
- Mihin asiakkaan puheessa tulisi kiinnittää huomiota:
- hoitamattomat tai hoitumattomat asiat, monet erilaiset vaikeudet, työssä/ koulussa käymisen hankaluudet, väsyminen/ jaksamattomuus liittyen elämäntilanteeseen, ”huolestuneisuus”, vaikeudet arjen toiminnoissa, kyvyttömyys huolehtia itsestä tai läheisistä, väliinputoaminen (=ei ole ketään, joka auttaa, ei ole sopivaa palvelua), viranomaistahojen ristiriitaiset ohjeistukset

Sosiaalityön interventiot sairaalassa, eri tahot

*psykiatrinen sairaala, v. 2019, vastaukset 158/189 potilasta

- Etuuksien vireille laittaminen ja hoitaminen 103
- Asumispalvelut 58
- Edunvalvonta 42
- Aikuissosiaalityö 38
- Psykiatrian pkl/ mielenterveystoimisto 22
- Kotikäynti tai tutustumiskäynti esim. tukiasumiseen 17
- Lastensuojelu 12
- Kotihoito 12
- Omaishoito 5
- Päihdepalvelut 3
- Järjestöjen / kolmannen sektorin palvelut 2
- Perhetyö 1
- muut interventiot 54: tukea antava keskustelu, motivointi, ohjaus ja neuvonta esim. velkaneuvonta, talousasiat, asuminen ja perheoikeudelliset asiat, yhteydenpito läheisiin, työpaikkaan ja työnantajaan, opiskelupaikkaan, verkostoneuvottelujen järjestäminen, sosiaalisen tilanteen kartoittaminen, hoidon suunnittelu, potilasmaksujen selvittely, välitystilitt, yhteydenpito TE toimistoon, poliisiin, ulosottoon, oikeusapuun, lääkärinlausuntojen toimittaminen, vammaispalveluiden järjestelyt, siivousapu, hoitotarvikkeet, apuvälineet, kuntoutuspalveluiden järjestäminen, pankkitilin, henkilöpaperien järj., pitkäaikaishoitopäätökset

Asiakkuus ennen terveydenhuollon sosiaalityöntekijän vastaanottoa

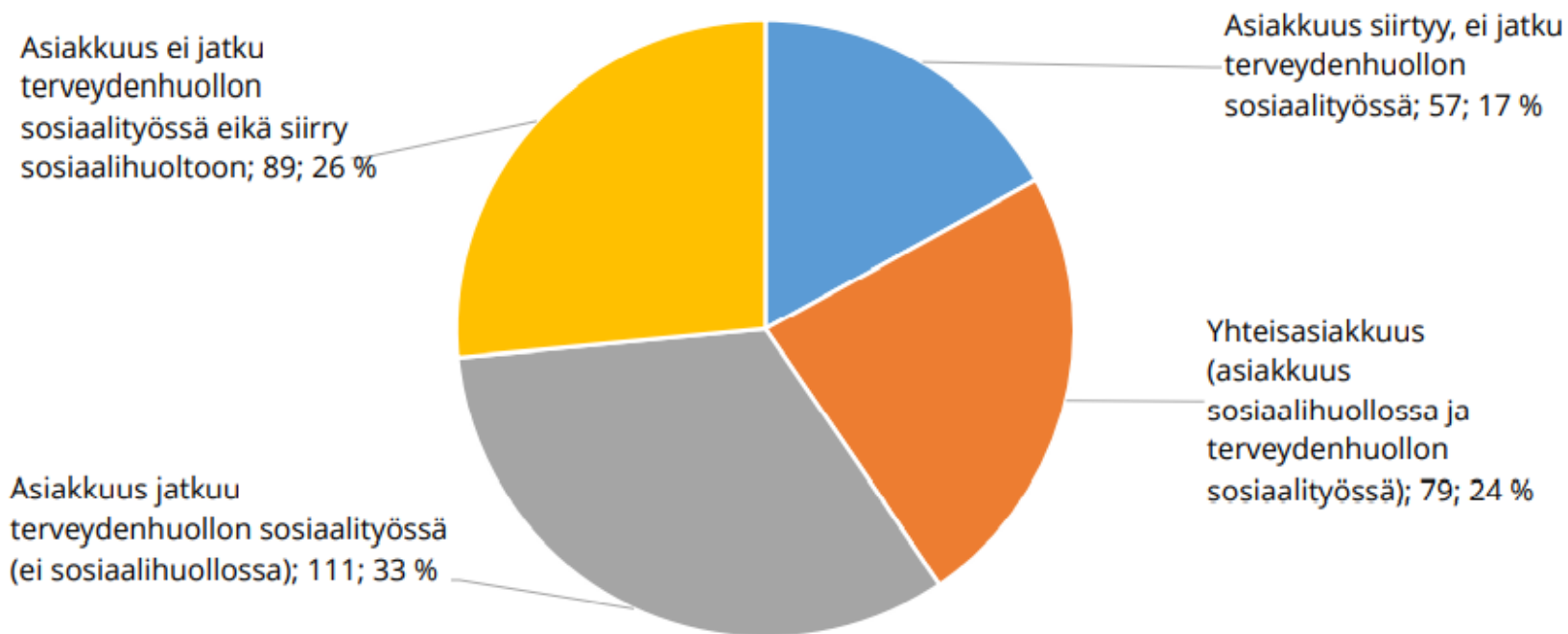

Kuvio 2. Asiakkuus ennen käyntiä terveysosiaalityössä.

Yli 60 prosentilla asiakkaista ei ollut sosiaalihuollon asiakkuutta ennen terveysosiaalityön asiakkuutta ja hieman alle 30 prosentilla asiakkuus oli. Terveysosiaalityöntekijän kontaktin jälkeen yhteisasiakkuus sosiaalihuoltoon syntyi 24 prosentilla asiakkaista. Asiakkuus jatkui terveysosiaalityössä, mutta ei sosiaalihuollossa 33 prosentilla (Kuvio 3).

Lähde: Eija Tiihonen & Kaisu-Leena Raikisto & Anu Ritsilä
Monialainen palvelutarpeen arviointi terveysosiaalityössä
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/226365/B144_lowres.pdf?se
Selvitys tehtiin v. 2019, Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, mukana sekä somatiikan että psykiatrian yksiköissä.

Asiakkuus terveydenhuollon sosiaalityöntekijän kontaktin jälkeen

- Asiakkuus siirtyy, ei jatku terveydenhuollon sosiaalityössä
- Yhteisasiakkuus (asiakkuus sosiaalihuollossa ja terveydenhuollon sosiaalityössä)
- Asiakkuus jatkuu terveydenhuollon sosiaalityössä (ei sosiaalihuollossa)
- Asiakkuus ei jatku terveydenhuollon sosiaalityössä eikä siirry sosiaalihuoltoon

Kuvio 3. Asiakkuus terveydenhuollon sosiaalityöntekijän kontaktin jälkeen.

Integroitu palveluiden ja tuen tarpeen arvio terveydenhuollon sosiaalityössä

Moniammatillisesti ja -alaisesti rakentuva tieto ja arvio asiakkaan/ perheen tilanteesta, sosiaalihuoltoon/ päätöksentekijälle, terveydenhuoltoon, kuntoutuksen rahoittajille ym.

- nykytila vs. aikaisempi ml. palvelut, etuudet
- sairauden tai vamman vaikutus asiakkaan/ perheen kykyyn selviytyä arjen toiminnoissa
- millaista tukea asiakas/ perhe tarvitsee
- miten pitkään tuen tarpeen arvioidaan kestävän
- mikä on hoito- tai kuntoutussuunnitelman tavoite tai sairauden ennuste

Moniammatillisuus ja – alaisuus toteutuu ei kenenkään maalla – mutta jonkun on koottava tilanne erityisesti kriisitilanteissa ja erilaisissa muutos- ja siirtymävaiheissa

Integroitu palvelutarpeen arvio terveydenhuollon sosiaalityössä

- Terveydenhuollon sosiaalityössä tehtyä arviointia
 - Voidaan hyödyntää sosiaalihoitolain mukaisessa palvelutarpeen arvioinnissa
- Pohdittavaksi:
 - Sosiaalihoitolain mukaisen palvelutarpeen arvioinnin aloittaminen terveydenhuollossa
 - Sosiaalihoitolain mukaisen palvelutarpeen arvioinnin tekeminen joissakin tilanteissa kokonaan terveydenhuollossa
- Rekisterien yhteiskäyttö: sosiaalihoollon ja terveydenhuollon rekisteri, tehtäväperusteisesti, asiakkaan luvalla
- Sosiaalihoollon päätöksenteko terveydenhuollossa mahdollistettu paikoin

Yhteinen alusta monialaiselle ja – ammatilliselle palvelutarpeen arvioinnille, palvelusuunnitelmalle ja seurannalle

Ennakollinen verkostotyö

- Tietyt sairaus- tai vamma-ryhmät, tuen tarve lähitulevaisuudessa suurella todennäköisyydellä/ varmuudella
- edunvalvonta, henkilökohtainen apu, etuudet jne.
- Tehostaa prosessia, auttaa varautumaan, sitouttaa

**Omatyöntekijän/
vastuutyöntekijän
sopiminen**

Muuta huomioitavaa

- Puututaan varhain psykososiaalisiin ongelmiin ja ehkäistään ongelmien syventymistä:
 - Rakennemuutoksessa on tärkeää säilyttää sosiaalityön konsultoiva rooli terveydenhuollon sisällä ja matala kynnyksinen terveydenhuollon asiakkaiden yhteydenottoihin
 - Konsultoiva rooli on mahdollista myös terveydenhuollon ulkopuolisille tahoille tietyin reunaehdoin (esim. yleinen ohjaus mahdollisuus, mutta asiakaskohtaisessa tietyt reunaehdot)
- Yhtenäistetään asiakkaan so-te palveluprosessia:
 - Palveluketjutyöskentely vrt. hoitoketjut

**Matala kynnyksinen
yhteydenottoihin
Palveluketjutyöskentely**

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Kiitos!

Yhteystiedot:

anni.vanhala@pshp.fi

050 550 4482

